

Číslo: OU-BR-OKR-2017/001250-003
Dňa: 17. marca 2017

Vyhotovenie jediné
Počet listov: 13

Schvaľujem:

PhDr. Ingrid Poliaková
prednostka Okresného úradu Brezno

VÝPIS Z ANALÝZY ÚZEMIA OKRESU BREZNO Z HĽADISKA MOŽNÝCH MIMORIADNYCH UDALOSTÍ

ÚVOD

Podľa zákona č.180/2013 Z. z. o organizácii miestnej štátnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov je územným obvodom Okresného úradu Brezno, okres Brezno. Okres Brezno je samostatný územnosprávny celok, jeho podobu určil zákon č. 221/1996 Z. z. o územnom a správnom usporiadaní Slovenskej republiky.

V súlade s ustanovením § 14, ods. 1 písm. a) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č.42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov a pokynom generálnej riaditeľky sekcie krízového riadenia MV SR č. SKR-19-21/2014 z 10. novembra 2014, bola odborom krízového riadenia Okresného úradu Brezno vypracovaná

“ANALÝZA ÚZEMIA OKRESU BREZNO Z HĽADISKA MOŽNÝCH MIMORIADNYCH UDALOSTÍ“

Analýza územia okresu Brezno z hľadiska možných mimoriadnych udalostí (ďalej len „analýza územia“) je základným a rozhodujúcim dokumentom pre riadenie činnosti odboru krízového riadenia na úseku civilnej ochrany obyvateľstva. Následne na vypracovanú analýzu územia nadväzuje ďalšia dokumentácia, ktorou sa realizujú úlohy a opatrenia civilnej ochrany zamerané na ochranu života, zdravia a majetku, ako aj riadenie, organizácia a vykonávanie záchranných prác na území okresu Brezno pri vzniku mimoriadnej udalosti.

Analýza územia je operatívne aktualizovaná ihneď po nahlásení zmien alebo podmienok na území okresu Brezno, ktoré môžu mať vplyv na úroveň rizík ohrozenia obyvateľstva možným vznikom mimoriadnej udalosti alebo majú vplyv na plnenie úloh civilnej ochrany obyvateľstva. Analýzu územia je preto potrebné považovať za živý a neukončený dokument.

A. CHARAKTERISTIKA ÚZEMIA

a) Geografická charakteristika územia

Územie okresu je geograficky uzavretý celok v kotline horného toku rieky Hron, ohraničený na severe masívmi horstva Nízkych Tatier a na juhu kopcami Slovenského Rudohoria. Rozlohou 1 265 km², z toho 881 km² lesné pozemky, 320 km² poľnohospodárska pôda, 64 km² nepoľnohospodárske a nelesné pozemky, je okres Brezno šiestym najväčším okresom v Slovenskej republike a druhým najväčším v bývalom Stredoslovenskom kraji. V okrese je 30 administratívnych sídiel, z toho je len jedno so štatútom mesta. Nadmorská výška okresu je v rozpätí od 480 do 2050 metrov nad morom. Obec Lom / Rimavicou je piatou najvyššie položenou obcou na Slovenku.

V okrese Brezno sa chránené prírodné územia delia na kategórie:

1. národné parky: Nízke Tatry (16 900 ha), Slovenský raj (525 ha) a Muránska planina (6 498 ha);
2. chránené krajinné oblasti: Slovenské Rudohorie - Poľana (4 959 ha);
3. prírodné rezervácie: Bacúšska jelšina (4,26 ha), Breznianska skalka (11,85 ha), Horné lazy (34,29 ha), Klenovské blatá (4,57 ha), Mašianske skalky (16,93 ha), Predajnianska Slatina (11,35 ha), Rohoznianska jelšina (4,49 ha), Vrchovisko pri Pohorelskej Maši

ANALÝZA ÚZEMIA OKRESU BREZNO

- (26,62 ha), Vrchslatina (17,49 ha), Zlatnianske skalky (30,67 ha), Zlatnica (154,06 ha), Havranie skaly (32,65 ha), Havrania Dolina (229,67 ha) a Rosiarka (3,33 ha);
4. prírodné pamiatky: Havranka (0,013 ha), Predajnianske vodopády (11,7 ha), Spády (0,14 ha), Jajkovská sut';
 5. národné prírodné pamiatky: Bystrianska jaskyňa a Jaskyňa mŕtvych netopierov;
 6. národné prírodné rezervácie: Dobročský prales (103,85 ha), Fabova hoľa (249,49 ha), Hnilecká jelšina (45,04 ha), Hrončeský Grúň (55,3 ha), Klenovský Vepor (129,61 ha), Meandre Hrona (103,82 ha), Pod Latiborskou hoľou (88,27 ha) a Veľká Stožka (153,69 ha);
 7. chránené areály: Meandre Kamenistého potoka, Mitrová (18,78 ha) a Krásno.

b) Demografická charakteristika územia

V okrese Brezno k 31. decembru 2016 je stav trvale bývajúceho obyvateľstva je 62 616, s priemernou hustotou osídlenia 49,49 obyvateľov na km². Osídlenie je nerovnomerné, najväčšia hustota obyvateľov je v západnej časti okresu, a to 219 obyvateľov na km², najmenšia je vo východnej a severnej časti okresu, menej ako 16 obyvateľov na km². Priemerný vek obyvateľa okresu bol 41,33 roka, z toho priemerný vek muža predstavoval 39,56 roka, priemerný vek ženy 43 roka. Z hľadiska jednotlivých rokov veku bol najpočetnejšou skupinou vek 41 rokov, v päťročných kategóriách dominoval vekový interval 35-39 rokov. Index starnutia v okrese dosiahol hodnotu 113,1, čo znamená, že na 100 obyvateľov v predproduktívnom veku pripadalo viac ako 113 obyvateľov v poproduktívnom veku, čo odzrkadľuje nevyváženosť vekovej štruktúry. Index ekonomického zaťaženia predstavoval hodnotu 42,87, toho vyplýva, že na 100 obyvateľov produktívneho veku pripadalo viac ako 42 obyvateľov v predproduktívnom a poproduktívnom veku.

V sledovanom období sa v okrese Brezno narodilo 513 detí a zomrelo 634 obyvateľov, z čoho vyplýva prirodzený úbytok obyvateľstva 121 obyvateľov. Z dôvodu migrácie obyvateľstva, keď sa odsťahovalo o 156 obyvateľov viac ako sa prisťahovalo je celkový úbytok obyvateľstva v okrese Brezno za rok 2016 je 277 obyvateľov.

c) Hospodárska charakteristika územia

Okres Brezno má priemyselno-poľnohospodársky charakter. Priemysel je nerovnomerne rozložený a je sústredený najmä v jeho západnej časti. Charakteristický je dominantnou monoštruktúrnou priemyselnou základňou, ktorú predstavujú hutnícke podniky.

B. MOŽNÉ RIZIKÁ VZNIKU MIMORIADNYCH UDALOSTÍ

B.1 Ohrozenia mimoriadnymi javmi poveternostného a klimatického charakteru a) vietor

Maximálna rýchlosť vetrov je v mesiacoch január, február a november. Počas letných bleskových búrok, prichádzajúcich od juhu, vyskytujú sa okrem privalových dažďov aj silné nárazy vetra. Najvýznamnejšie mimoriadne udalosti v okrese spôsobené víchricou boli v júli 1996 Osrblie, Podbrezová, Bystrá, Jarabá, novembri 2004 Beňuš, Bacúch, jún 2009 Závadka/Hronom, máj 2014 Michalová a čiastočne aj vo februári 2015 Čierny Balog, Osrblie a Valaská.

b) teplotné extrémny

Za posledné obdobie silné mrazy boli v rokoch 2003, 2006, 2010, 2012 a 2016. Ich vplyvom dochádza k narušeniu plynulosti verejnej dopravy, zásobovania obyvateľstva (v r. 2006 zamrznutý vodojem v obci Ráztoka a januári 2016 vo viacerých obciach okresu občanom zamrzli vodovodné prípojky) a ohrozeniu skupín osôb sociálne vylúčených.

c) búrky a prívalové dažde

Búrok sa vyskytujú na celom území okresu a takmer každoročne spôsobujú vznik mimoriadnych udalostí v meste Brezno a obciach Sihla, Čierny Balog, Osrblie, Hronec Podbrezová, Nemecká, Pohronská Polhora, Michalová, Beňuš, Braváčovo, Val'kovňa a Závadka nad Hronom. Toto ohrozenie sa najčastejšie vyskytuje a postihuje značné počty obyvateľstva.

d) inverzia

Ako meteorologický jav sa vyskytuje prevažne v jesennom a zimnom období, keď nastáva jav, že teplota vzduchu s výškou neklesá, ale stúpa. Najnebezpečnejšie látky v ovzduší sú: oxid siričitý - SO₂, oxidy dusíka - NO_x, prízemný ozón - O₃, polietavý prach TSP, Pm₁₀, Pm_{2,5}, oxid uhoľnatý CO, benzén C₆H₆, nikel Ni, arzén As, olovo Pb, kadmium Cd, ortuť Hg a polyaromatické uhľovodíky PAH.

Väčšinu územia okresu tvoria inverzné kotliny a doliny. Najhoršia situácia je v okresnom meste Brezno.

e) hmly

Silné hmly sa pravidelne vyskytujú na území mesta Brezno a obciach Valaská, Beňuš a Polomka.

f) snehové lavíny

Ohrozenie snehovými lavínami je všade nad pásom lesa v celom masíve pohoria Nízke Tatry, kde najohrozenejšia je výstupová cesta z Trangošky na Chatu gen. M. R. Štefánika pod Ďumbierom. Návštevníci sú ohrození aj v týchto dolinách: Lomnístá, Vajskovská, Trangošská, Mlynná, Kumštová a v Lukovom kotle pod Chopkom. Z dôvodu postupného odlesňovania južných svahov Nízkych Tatier vplyvom veterných smrští a podkôrneho hmyzu je vážny predpoklad na ohrozenie účastníkov cestnej dopravy na ceste I/77 v úseku Jarábá až sedlo Čertovice padajúcimi lavínami.

g) snehové kalamity

Najvýznamnejšie mimoriadne udalosti v okrese spôsobené snehovou kalamitou boli vo februári 2013 v obciach Drábsko a Lom nad Rimavicou, keď v dôsledku extrémnych snehových zrážok bola vyhlásená mimoriadna situácia v obidvoch obciach.

V januári a februári roku 2015 vplyvom snehovej kalamity došlo k niekoľko dňovým výpadkom elektrickej energie v častiach obcí Čierny Balog, Osrblie a Valaská.

h) námrazy a poľadovice

Z dôvodu podhorského a horského charakteru okresu Brezno je výskyt námrazy a poľadovice v zimných mesiacoch častý jav, ktorý má negatívny účinok na dopravu a elektrické siete.

B.2 Oblasti možného ohrozenia svahovými deformáciami a seizmickou činnosťou

a) svahové deformácie - zosuvy pôdy, skál, pokles pôdy, prepady dutín (kamenné lavíny), vrátane udalostí spôsobených ľudskou činnosťou

Svahové deformácie - zosuv pôdy možno predpokladať:

- na ceste III/06656 Brezno až Mýto pod Ďumbierom, kde sa aj minulosti vyskytol pokles pravej časti vozovky po privalových dažďoch z dôvodu nedostatočného podložia vozovky na úseku asi 150 m.,
- na ceste I/66 v úseku medzi Bujakovom a Gašparovom hrozí riziko možnými nánosmi skál a hliny pri privalových dažďoch.

Z minulosti, ale aj zo súčasných pozorovaní sú známe zosuvy pôdy v lokalitách obcí Dolná Lehota, Heľpa, Michalová, Šumiac a Čierny Balog. V Brezne v Zadných Hálnach na Glianoch a v Podbrezovej, časť stará Štiavnička, došlo k narušeniu pôdneho fondu, a čiastočne aj k priamemu ohrozeniu obyvateľstva. V prípade padania skál na ceste číslo I/72 v úseku Jarabá - horský prechod Čertovica, by bola čiastočne ohrozená cestná premávka, prípadne by mohlo dôjsť k vážnym dopravným nehodám, keďže na uvedenom cestnom úseku je vedená aj diaľková autobusová doprava. Poklesy pôdy, prepady dutín boli v nedávnej minulosti zaznamenané v intraviláne obce Valaská v starej časti obce. V januári 2015 bol zistený prepád horniny v extraviláne obce Predajná v lokalite Zahrušovský potok. Poddolované oblasti z ťažby nerastov na báze železa a antimónu sú v Jasení, Dolnej Lehote, Podbrezovej, Brezne a v Michalovej. Nachádzajú sa mimo obývaných oblastí a doposiaľ nespôsobili vznik mimoriadnych udalostí.

b) seizmická činnosť

Naprieč okresom prechádza výrazný tektonický zlom: Mýto pod Ďumbierom - Rohozná - Pohronská Polhora. Prevažná časť očakávaných maximálnych intenzít na území okresu je v 7⁰ z 12-stupňovej Mercalliho stupnice - MCS. Dňa 3. novembra 2015 zasiahlo oblasť medzi Banskou Bystricou a Breznom zemetrasenie. Epicentrum bolo pri obciach Predajná a Nemecká. Zemetrasenie makroseizmicky bolo pozorované obyvateľmi okolitých obcí. Lokálne magnitúdo malo hodnotu 3,2 M_L. Bolo to zemetrasenie, ktoré sa radí medzi slabšie mierne zemetrasenia, ktoré nespôsobilo vážnejšie materiálne škody.

B.3 Oblasti možného ohrozenia povodňami a oblasti možného ohrozenia v prípade porušenia vodnej stavby

a) povodne

Najčastejšie povodne na rieke Hron sa vyskytujú v západnej časti okresu hlavne v katastroch obcí Podbrezová - časť Chvatimech, Skalica a Lopej, Nemecká - časť Zámotie a Dubová. K menším povodňam dochádza v hornej časti okresu.

ANALÝZA ÚZEMIA OKRESU BREZNO

- rieka Čierny Hron je z hľadiska vzniku povodní najnebezpečnejšia v obciach Čierny Balog a Hronec a jej zaústenie do Hrona nad železničným mostom v Podbrezovej, miestna časť Chvatimech,
 - Vajskovský potok z hľadiska povodní je najnebezpečnejší v mieste jeho zaústenia do Hrona v obci Podbrezová, miestna časť Lopej,
 - Bystrianka z hľadiska povodní je nebezpečná takmer po celej svojej dĺžke, najnebezpečnejšia je v zaústení do rieky Hron nad areálom podniku Železiarne Podbrezová, a.s.
- Na ostatných prítokoch Hrona (Osrblianka, Jasenica) dochádza k tvoreniu ľadových záťahov po celej dĺžke toku.
Na území mesta Brezna najčastejšie ohrozuje Kabátovský potok.

b) vodné stavby nachádzajúce sa na území okresu

Na území okresu sa nenachádzajú žiadne veľké vodné diela.

c) vodné stavby nachádzajúce sa na území iného okresu ohrozujúce územie hodnoteného okresu

Okres Brezno neohrozuje žiadna vodná stavba nachádzajúca sa na území iného okresu.

B.4 Oblasti možného ohrozenia požiarmi a výbuchmi

a) lesné požiare

Predpoklad vzniku lesných požiarov je hlavne v súvislých horských masívoch na ihličnatých porastoch na južných svahoch Nízkych Tatier a v porastoch Slovenského Rudohoria. Predpokladanými miestami vzniku požiarov sú odlesnené územia zasiahnuté víchrícou v roku 2004 hlavne v lokalitách: Čertovica, Mlynná a Pošová dolina a v katastrálnom území obcí: Polomka, Heľpa, Pohorelá, Šumiac, Čierny Balog. Ďalej aj iné lokality ako sú: Skalka, Šiklov, Lazná a Hrončianska dolina.

b) požiare a výbuchy vo výrobných podnikoch vyplývajúce z povahy ich činnosti

Na území okresu sa nachádza značný počet priemyselných objektov, ktoré sú nebezpečné z hľadiska miery požiarneho rizika.

Hutnícky priemysel je zastúpený podnikmi Železiarne Podbrezová a. s. Podbrezová (ďalej „ŽP“) a Zlievareň Hronec, a.s. Hronec (ďalej „ZLH“) Zvýšené požiarne riziko v týchto priemyselných podnikoch je spôsobené predovšetkým. K výbuchu a následnému požiaru kvapalného plynu - kyslíka skladovaného v objeme 302,3 t môže dôjsť na technologických rozvodoch a zásobníkoch v starom závode ŽP. V dôsledku havárie by došlo k ohrozeniu obyvateľstva centrálnej časti obce Podbrezová,

Drevospracujúci priemysel je v okrese veľmi rozšírený a súvisí s ťažbou a spracovaním dreva na Horehroní. Najväčším podnikom zameraným na spracovanie dreva je myWood Polomka Timber,s.r.o., Polomka.

Petrochemický priemysel zastupuje spoločnosť PTCHEM s.r.o., ktorá bola určená na spracovanie slovenskej ropy na pohonné hmoty, konzervačné, mazacie a priemyselné oleje, saponátové prostriedky a polotovary pre pracie prostriedky. Absolútne nevyhovujúcimi z hľadiska požiarnej bezpečnosti sú nádržové dvory s uskladnenými horľavými kvapalinami. Ich stavebné riešenie - predovšetkým odstupové vzdialenosti, sú minimálne a nevyhovujúce súčasným platným predpisom. Takisto ich umiestnenie a vzájomná poloha sú nevyhovujúce z hľadiska zložitosti vedenia zásahových ciest a ochrany nádrží pred ďalším šírením požiaru (vzájomná vzdialenosť jednotlivých nádrží od seba je 1,5 až 2 m).

ANALÝZA ÚZEMIA OKRESU BREZNO

Papierenský priemysel je výrobným programom firmy Harmanec KUVERT spol. s.r.o. Brezno. Požiarne nebezpečenstvo tu predstavuje koncentrácia papierovej suroviny (kotúče a baly v sklade a na jednotlivých prevádzkach) a papierového odpadu, prach, ktorý vzniká pri výrobe a používanie polygrafických farieb, riedidiel a liehu pri potlačí výrobkov.

Poľnohospodárstvo prináša značné požiarne ohrozenia:

- zberom, prepravou a spracovaním horľavých materiálov, ako seno, slama, obilniny a ich uskladnením v silách, zásobníkoch, senážnych vežiach, senníkoch a stohoch;
- používaním a skladovaním väčšieho množstva pohonných hmôt (motorová nafta);
- inštaláciou elektrických zariadení a elektrických vedení v starých hospodárskych objektoch (maštale, kravíny, ovčiny, ošipárne) v prostredí s ľahko horľavými látkami (seno, slama);
- skladovaním a používaním niektorých reaktívnych látok vo forme hnojív (napr. reaktívny dusičnan amónny vo forme liadku amónneho).

Medzi podniky s najväčším obsahom poľnohospodárskej výroby patria: PD Ďumbier Brezno, PD Jasenie, RD Beňuš, PD Čierny Balog, RD Pohorelá, Ovini[®] Lom nad Rimavicou a Agrosopol Polomka.

B.5 Oblasti možného ohrozenia všetkými druhmi dopravy

a) cestná doprava

Ako najpravdepodobnejšie oblasti možného ohrozenia sa javia úseky na cestách I. až III. triedy nasledovne:

- cesta I/66 Podbrezová - Telgárt,
- cesta I/72 Mýto pod Ďumbierom - Jarabá - horský priechod Čertovica,
- cesta I/72 Rohozná - Pohronská Polhora,
- cesta III/066056 Brezno - Mýto pod Ďumbierom,
- cesta II/529 Brezno - Čierny Balog.

b) železničná doprava

Riziko ohrozenia predstavujú úrovňové kríženia železničnej trate s pozemnou komunikáciou, priecestia. Priecestia sú riešené buď ako zabezpečené - vybavené zabezpečovacím zariadením mechanické resp. svetelné alebo nezabezpečené. V roku 2009 na nechránenom železničnom priecestí pri obci Polomka došlo k zrážke autobusu s osobným vlakom pričom zahynulo 12 osôb a 20 bolo zranených. Nehoda sa počtom obetí zaradila medzi najtragickejšie havárie v histórii Slovenska

c) letecká doprava

Na území okresu sa nenachádza podnik s leteckou prevádzkou a ani žiadne vojenské, alebo civilné letiská pre osobnú alebo nákladnú prepravu Nad územím okresu však prechádzajú letové trasy: Bratislava - Košice, Bratislava - Poprad, ako aj medzinárodný civilný letový koridor. Zároveň sú vykonávané cvičné lety vojenských prúdových lietadiel z vojenského letiska Sliač vo výcvikovom leteckom priestore.

d) nehody lanových dráh

Na území okresu sa prevádzkujú Lanové dráhy Chopok - Juh len visuté lanové dráhy a to pre rekreačné účely v turistickom stredisku Chopok - Juh vo vyhotovení ako sedačková lanová dráha POMA TSD 4 s kapacitou 1 200 osôb /hod a kabínková lanová dráha Doppel-mayer 15 MGD s kapacitou 2 400 osôb /hod. Pri ich prevádzkovaní je pravdepodobnosť

ANALÝZA ÚZEMIA OKRESU BREZNO

vzniku mimoriadnej udalosti raz ročne. Ohrozenie osôb môže vzniknúť následkom poveternostných vplyvov a technickej poruchy.

e) nehody lodnej dopravy

Na území okresu sa nenachádzajú vodné toky a plochy, ktoré by sa využívali na lodnú dopravu.

f) nehody produktovodov, plynovodov, prečerpávacích staníc a pod.

Územím okresu netranzitujú a ani sa nenachádzajú žiadne produktovody a prečerpávacie stanice. Oblasť ohrozenia môžu vzniknúť na trasách rozvodu zemného naftového plynu aj od regulačných staníc zemného naftového plynu.

B.6 Oblasť možného ohrozenia únikom nebezpečnej látky vyplývajúce z charakteristiky nebezpečných látok

a) jadrové zariadenia

Na území okresu sa nenachádzajú jadrové zariadenia a preto sa nehodnotí.

b) stacionárne zdroje nebezpečných látok

K možnému ohrozeniu únikom nebezpečnej látky môže dôjsť v objekte spoločnosti PTCHEM, s.r.o. Nemecká z dôvodu nedodržania technologických postupov pri likvidácii technológie na spracovanie ropy. K úniku nebezpečných látok zo stacionárnych zdrojov na území okresu môže dôjsť aj z objektu Zimného štadióna v Brezne, ktorý používa ako chladiace médium 0,8 t amoniaku. Ďalšie riziká vzniku výbuchu chemických látok (zemný plyn naftový) sú regulačné stanice plynu a plynové kotolne na území mesta Brezna v prípade havárie technologického zariadenia.

c) preprava nebezpečných látok

Riziká úniku nebezpečných látok pri cestnej preprave

Únik nebezpečných látok pri cestnej preprave môže spôsobiť dopravná nehoda alebo technická porucha zariadenia pri ich preprave a tranzite cez územie okresu. Ako najpravdepodobnejšie oblasti možného ohrozenia sa javia nebezpečné úseky na cestách I. až III. triedy nasledovne:

- cesta I/66 Podbrezová - Telgárt,
- cesta I/72 Podbrezová - Mýto pod Ďumbierom - Jarabá,
- cesta I/72 Jarabá - horský priechod Čertovica,
- cesta II/529 Čierny Balog - Lom nad Rimavicou,
- cesta III/ 06656 Brezno - Mýto pod Ďumbierom.

Riziká úniku nebezpečných látok pri železničnej preprave

Najväčšie ohrozenie spojené s únikom nebezpečných látok pri železničnej preprave je na úsekoch Trate č.170 Zvolen - Banská Bystrica - Brezno - Červená Skala - Margecany, z dôvodu prepravy nebezpečných látok do objektov nachádzajúcich sa na danom území. Ide o prepravu motorovej nafty pre ZSSK Slovensko, a.s. ŽST Brezno a Železiarne Podbrezová, a.s., preprava kyselina chlorovodíkovej a ich vykládka na vlečky jednotlivých objektov.

ANALÝZA ÚZEMIA OKRESU BREZNO

Isté riziko predstavuje aj preprava kovového šrotu do Železiarní Podbrezová, a.s., kde sa môže v zásielke objaviť zvýšená hodnota rádioaktivity (zásielka obsahujúca rádioaktívny žiarič alebo iný záchyt rádioaktívneho materiálu).

B.7 Oblasti možného ohrozenia vznikom chorôb a epidémií

a) ochorenia ľudí

K ohrozeniu verejného zdravia II. stupňa v dôsledku výskytu prenosného ochorenia dochádza v prípadoch, ak toto ochorenie začne vykazovať známky epidemického výskytu. V roku 2016 s príchodom teplejších dní začala epidémia vírusovej hepatitídy typu A (žltáčka typu A), ktorá svojim priebehom je veľmi atypická pokračuje ako protahovaná - vleklá. Postupne zasiahla viaceré obce okresu - Šumiac, Červená Skala, Závadka, Podbrezová. Najviac výskytov bolo v Brezne 56 a v Polomke 19. Na základe štatistík Slovensko má jednu z najvyšších chorobností na hepatitídu (žltáčku) typu A v Európe. V rebríčku výskytu tejto "chOROBY špinavých rúk" nás predstihlo len Bulharsko a Rumunsko, pomerne zlá situácia bola aj v Španielsku.

b) ochorenie zvierat

Chov hospodárskych zvierat má v posledných rokoch na území okresu klesajúcu tendenciu. V decembri 2016 boli na Slovensku potvrdené ohniská vysokopatogénnej vtáčej chrípky H5N8 - aviárnej influenzy (ďalej len „AI“) u hydiny a vtákov chovaných v zajatí ako aj u voľne žijúceho vtáctva. Prvý prípad AI v domácom chove na Slovensku sa objavil koncom minulého roku v bratislavskej časti Dúbravka. Nasledovali ďalšie prípady v košickej zoológickej záhrade, u voľne žijúceho vtáctva v okrese Komárno, v obci Chmeľov v okrese Prešov, u uhynutých labutí vo Dvoroch nad Žitavou v okrese Nové Zámky. V súčasnosti už veterinári hlásia výskyt tohto ochorenia prakticky zo všetkých kútov Slovenska od Košíc až po Skalicu. Nakoľko v okrese sa nenachádzajú väčšie vodné toky a plochy ako aj to, že cez okres nevedú významné migračné trasy sťahovavého vtáctva ohrozenie zvierat a obyvateľstva AI zatiaľ nepredstavuje výrazné riziko.

c) ochorenie rastlín, zamorenie škodcami

V okrese Brezno sa neočakáva nárast výskytu ochorenia rastlín a zamorenie škodcami s výnimkou v lesných porastoch.

B.8 Oblasti ohrozené inými druhmi mimoriadnych udalostí

a) oblasti ohrozené rizikami technogénneho charakteru

V okrese Brezno nie sú väčšie zdroje výroby elektrickej energie, preto sa musí privádzať od výrobcov z mimo okresu. Výpadok prívodu elektrickej energie z dôvodu mimoriadnych poveternostných javov alebo a technologických havárií v závislosti od miery rozsahu a trvania výpadku má rôzny priebeh mimoriadnej udalosti. Predikovať následky výpadku pre obyvateľstvo a priemysel je obtiažne.

b) oblasti ohrozené rizikami sociogénneho charakteru

ANALÝZA ÚZEMIA OKRESU BREZNO

Vyhodnotením priestorov a objektov na území okresu z hľadiska ohrozenia rizikami sociogénneho charakteru javia sa ako možné ciele tie priestory a objekty, kde sa sústreďujú väčšie množstvá osôb na malom teritóriu.

c) oblasti ohrozené rizikami environmentálneho charakteru

Za najväčšie environmentálne riziká na území okresu sú skládky odpadov, ktoré sa členia na dva druhy: riadené skládky a neriadené skládky z obdobia pred rokom 1991.

Ďalšie riziká environmentálneho charakteru sú spojené s prepravou, skladovaním a používaním pohonných hmôt, mazadiel, lepidiel, rozpúšťadiel, lakov, umelých hnojív prípravkov na ochranu rastlín, kyselín a silných zásad.

d) oblasti ohrozené možnou kumuláciou rôznych druhov mimoriadnych udalostí

Možné riziká postihnutí územia okresu Brezno z hľadiska kumulácie mimoriadnych udalostí je možné predpokladať hlavne v týchto prípadoch:

Najčastejšie sa vyskytujú riziká v dôsledku mimoriadnych javov poveternostného a klimatického charakteru uvedených v Čl.2 odsek B1 bod a) vietor a c) búrky a prívalové dažde, ktorých priamym následkom vznikne ohrozenie odsek B3 bod a) povodne.

Stacionárne zdroje nebezpečných látok - predstavuje únik amoniaku z objektu Zimného štadióna v Aréne Brezno, čím dôjde k ohrozeniu životov a zdravia zamestnancov vlastného objektu, obyvateľov v priľahlej obytnej štvrti, ako aj kupujúcich v obchodnom centre TESCO.

Ďalším rizikom kumulácie rôznych druhov mimoriadnych udalostí sú Železiarne Podbrezová, a.s., ktoré svojím charakterom výroby a z toho vyplývajúcim širokým rozsahom vstupných surovín, poloproduktov a odpadov sú potencionálnym zdrojom ohrozenia. Najväčším nebezpečenstvom je výbuch kyslíka, ktorý môže ohroziť nielen vlastných zamestnancov, ale aj obyvateľov časti obce ako aj účastníkov cestnej dopravy na ceste I/66.

Spoločnosť PTCHEM, s.r.o. Nemecká predstavuje riziko kumulácie rôznych druhov mimoriadnych udalostí nielen na základe likvidácie výrobných technológií, ale aj zo starých environmentálnych záťaží priamo v objekte a na skládkach gudronov v k. ú. Predajná. V prípade opätovného spustenia prevádzky Sulfurex vznikne nový zdroj ohrozenia hlavne kysličníkom siričitým.

C. PREHĽAD RIZÍK NA ANALYZOVANOM ÚZEMÍ

a) Tabuľka prehľadu rizík možného vzniku mimoriadnych udalostí na analyzovanom území

Tabuľka je v prílohe č. 1, tab.1.

b) Sily a prostriedky na zdolávanie mimoriadnych udalostí

Prehľad síl a prostriedkov na zdolávanie mimoriadnych udalostí je uvedený v prílohe č. 1, tab. 2, vrátane jednotiek civilnej ochrany uvedených v prílohe č. 1, tab. č. 3.

B. ZÁVERY A ODPORÚČANIA

a) odporúčania pre vypracovanie plánov ochrany obyvateľstva

Ohrozenie obyvateľstva na území okresu Brezno sa predpokladá hlavne:

- a. mimoriadnymi javmi poveternostného a klimatického charakteru,
- b. povodňami,
- c. pri skladovaní nebezpečnej látky zo stacionárneho zdroja Zimného štadióna Aréna Brezno,
- d. požiarom, výbuchom a únikom plyných nebezpečných látok z výrobných objektov PTICHEM, s.r.o. Nemecká a Železiarne Podbrezová, a.s. (podnik kategórie „A“),
- e. na nebezpečných a rizikových úsekoch cestných komunikácií pri preprave nebezpečných látok,
- f. inými druhmi mimoriadnych udalostí technogénneho a environmentálneho charakteru a ich vzájomnými kumulatívnymi účinkami.

V pôsobnosti Okresného úradu Brezno je preto potrebné v súčinnosti s ohrozovateľmi na území okresu Zimný štadión Aréna Brezno a Železiarne Podbrezová, a.s. a ostatnými právnickými osobami vypracovať a priebežne aktualizovať Plán ochrany obyvateľstva. Pri jeho aktualizácii je potrebné postupovať v súlade s § 14 ods. 1 písm. c), v novelizovanej štruktúre podľa § 3c, zákona č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva a podľa vyhlášky Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 533/2006 Z. z. o podrobnostiach o ochrane obyvateľstva pred účinkami nebezpečných látok v znení neskorších predpisov.

V Pláne ochrany obyvateľstva na stupni okresného úradu viesť prehľad o prostriedkoch varovania obyvateľstva a vyznenia osôb, zabezpečenie ochrany pri preprave nebezpečných látok, vyhodnotenia následkov ohrozenia stacionárnymi zdrojmi nebezpečných látok, vyhodnotenia následkov ohrozenia ostatnými možnými mimoriadnymi udalosťami (povodne, požiare, víchrice, teroristické útoky a pod.), prehľady o priestoroch, kapacite pre núdzové ubytovanie a núdzové zásobovanie, prehľad síl a prostriedkov využiteľných pri vykonávaní záchranných prác po vzniku mimoriadnej udalosti. Je potrebné spracovať dokumentáciu na zabezpečenie monitorovania územia, evakuácie a ukrytia osôb.

Pri vypracovaní Plánov ochrany obyvateľstva na stupni obce úzko spolupracovať s právnickými osobami na území obce a vychádzať z ich spracovaných havarijných plánov. Dôraz klásť hlavne na oblasti ohrozenia, prijímať potrebné opatrenia, dodržiavať postupy pri varovaní obyvateľstva a vyznenia osôb, riadení záchranných prác, vykonávaní evakuácie, jej odborného zabezpečenia, ukrytia a viesť a aktualizovať prehľad možností núdzového ubytovania a núdzového zásobovania, prehľad síl a prostriedkov využiteľných pri záchranných prácach.

Právnické a fyzické osoby – podnikatelia, ktorí svojou činnosťou neohrozujú seba a svoje okolie ako aj inštitúcie na území okresu sú povinné vypracovať Plán ochrany zamestnancov a osôb zverených do starostlivosti v rozsahu určenom okresným úradom.

b) odporúčania na prijímanie opatrení na zníženie rizík ohrozenia a opatrení nevyhnutných na zamedzenie šírenia a pôsobenia následkov mimoriadnej udalosti

ANALÝZA ÚZEMIA OKRESU BREZNO

S cieľom predchádzania vzniku mimoriadnej udalosti a znižovania možnosti ich vzniku na území okresu zo stupňa okresného úradu, obcí, ohrozovateľov a ostatných právnických osôb a podnikateľov je potrebné prijať nasledovné opatrenia:

1. Zo strany okresného úradu v ročných plánoch kontrol zakotviť kontrolu plnenia povinnosti právnických osôb zameranú na spracovanie, aktualizáciu a prijímanie opatrení na zníženie možných rizík vzniku mimoriadnej udalosti.
2. Okresný úrad a obce okresu zabezpečia informácie pre obyvateľstvo a verejnosť vyplývajúce z ustanovenia § 14 ods.1 písm. r), § 15 ods.1 písm. a) a § 15a ods.1, 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 42/1994 o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov.
3. Aktuálne pre rok 2017 je v súvislosti s aviárnou inflúziou potrebné zabezpečiť informácie ohrozenia a veterinárnych opatreniach formou informačných letákov dostupných na webových sídlach verejnosti prístupných miestach. Je potrebné zvýšiť povedomie a ostražitosť občanov pri drobnochove hydiny a iného vtáctva chovaného v zajatí. Dbáť na dodržiavanie biologickej bezpečnosti a ochrany chovu pre zavlečením tejto nákazy. Dodržiavať hygienické postupy pri manipulácii s uhynutou alebo s príznakmi ochorenia vykazujúcou hydinou a vtáctvom.
4. V prípade že v drobnochove hydiny, u vtáctva chovaného v zajatí alebo u voľne žijúceho vtáctva sú spozorované príznaky ochorenia, úhyn alebo v prípade nálezu kadáveru v prírode je potrebné túto skutočnosť oznámiť na linku tiesňového volania 112 a starostovi obce. Povinnosťou starostu je zabezpečiť realizáciu informačného toku pri podozrení na výskyt AI.
5. Právnické alebo fyzické osoby - podnikatelia prevádzkujúci alebo riadiaci podnik s prítomnosťou nebezpečnej látky sú povinný postupovať pri prevencii závažných priemyselných havárií v súlade s ustanoveniami zákona č. 128/2015 Z. z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ZPH“).
6. Okresný úrad Brezno v súčinnosti s gestorom kontrol Ministerstvom životného prostredia Slovenskej republiky vykonáva súčinnosťnú kontrolu v spoločnosti Železiarne Podbrezová, a. s., prevádzka starý závod (ďalej len „spoločnosť“), ktorá je na základe zákona o ZPH, zaradená do kategórie „A“. V prípade, že súčinnosťná kontrola zistí nedostatky, ktoré môžu byť príčinou vzniku mimoriadnej udalosti, okresný úrad uloží opatrenia na ich odstránenie. Spoločnosť je povinná plniť úlohy a opatrenia vyplývajúce z § 4 ods. 2 zákona o ZPH. Na základe zaradenia do kategórie „A“ nevypracováva havarijný plán. Avšak je povinná vypracovať dokumentáciu protichemických opatrení spracovať plán ochrany zamestnancov a osôb prevzatých do starostlivosti. Precvičenie plánu ochrany sa vykonáva aspoň raz za 3 roky.
7. Právnické osoby, ktoré nevypracúvajú havarijné plány podľa osobitných predpisov (§ 9 zákona o ZPH), ale svojou činnosťou môžu ohroziť život a zdravie svojich zamestnancov a obyvateľstva v okolí ohrozujúcej prevádzky sú povinné v pravidelných intervaloch a pri závažných zmenách ihneď aktualizovať vlastné plány ochrany. O vzniknutých zmenách bezodkladne informovať okresný úrad. Prijímať opatrenia na vylepšenie technického a technologického charakteru, ktoré by viedli k zvýšeniu bezpečnosti prevádzky, zariadení a tým i k ochrane vlastných zamestnancov a ostatného obyvateľstva na ohrozenom území. Plány ochrany je potrebné precvičiť raz za tri roky.

ANALÝZA ÚZEMIA OKRESU BREZNO

8. V súlade s metodickým usmernením okresný úrad vykonáva dvakrát ročne kontinuálne radiačné monitorovanie územia na stálych meracích bodoch, jedenkrát ročne sa z týchto bodov odoberá vzorka zeminy na rozbor. Každý páry týždeň je vykonávané denné meranie, minimálne päťkrát z ktorého sa robí denný priemer.
9. Pozornosť venovať teoretickej a praktickej príprave vytvorených krízových štábov na všetkých stupňoch riadenia a odborných jednotiek CO. Odporúča sa okrem tém uvedených v Pláne prípravy a vzdelávania na 2017 zaradiť tému: „Zabezpečenie veterinárnych opatrení v súvislosti s výskytom vysoko patogénnych vírusov“ v spolupráci s RVPS a RUVZ.
10. Zvýšenú pozornosť venovať spracovaniu a aktuálnosti dokumentácie pre vyrozumieanie osôb a varovanie obyvateľstva, ako aj vlastných zamestnancov a v blízkosti objektu. V podmienkach obcí a právnických osôb udržiavať v prevádzky schopnom stave vyzumievacie zariadenia (sirény, rozhlas atď.) a tieto pri vzniku mimoriadnej situácie neodkladne použiť.
11. Riadiť a organizovať prípravu na CO so zameraním na možnosti ohrozenia a spôsob ochrany. V spolupráci verejnoprávnymi inštitúciami s humanitným poslaním organizovať a vykonávať preventívno - výchovnú a propagačnú činnosť v oblasti CO. Informovať obyvateľstvo o postupoch pri sebaochrane a vzájomnej pomoci.

Na základe vyhodnotenia oblastí ohrozenia na vznik mimoriadnych udalostí na území okresu Brezno a vychádzajúc zo skúseností a poznatkov odboru krízového riadenia, získaných počas novodobej existencie okresu, je možné konštatovať, že na území okresu nie je veľký počet oblastí možného ohrozenia.

Avšak rozsah a početnosť výskytu mimoriadnych udalostí má narastajúci trend. Najväčšie ohrozenie vyplýva z geografickej charakteristiky územia, ako sú tvrdé klimatické podmienky, horský charakter a rozľahlosť územia. To sú hlavné predpoklady pre vznik mimoriadnych udalostí spôsobených javmi poveternostného a klimatického charakteru. Ich výsledkom sú pravidelne sa opakujúce snehové kalamity, búrky, prívalové dažde, víchrice, povodne s následnou kumuláciou s inými druhmi mimoriadnych udalostí.

Okres Brezno je z hľadiska eliminácie následkov mimoriadnych udalostí personálne, organizačne a ekonomicky dostatočne pripravený na zabezpečenie obyvateľstva základnými potrebami na prežitie, ochranu a prípadnú evakuáciu z postihnutých oblastí.

Analýza územia okresu Brezno z hľadiska možných mimoriadnych udalostí je vypracovaná dokumentačne v textovej a tabuľkovej časti podľa získaných podkladových materiálov od obcí, právnických osôb, podnikateľov, organizácii a orgánov okresu Brezno. Ihneď po nahlásení zmien alebo zmene podmienok na území okresu, ktoré môžu mať vplyv na úroveň rizík ohrozenia obyvateľstva možným vznikom mimoriadnych udalostí alebo majú vplyv na plnenie úloh civilnej ochrany obyvateľstva, je operatívne aktualizovaná. V určenom termíne, do 28. februára príslušného kalendárneho roka, sa v stanovenej forme predkladá na Okresný úrad v sídle kraja Banská Bystrica.

Spracoval: Ing. Pavel Porubský
odborný radca odboru

Skontroloval: Ing. Zdenko Šándor
vedúci odboru